

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Ten Edestraat (Nazareth, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2021B371
maart-april 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert nv
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	12
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.4	Assessmentrapport.....	13
1.4.1	Introductie tot het projectgebied.....	14
1.4.1.1	Ruimtelijke situering.....	14
1.4.1.2	Geplande werken.....	15
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.2.1	Landschappelijke situering	17
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis.....	24
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	34
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	35
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	38
1.5	Synthese	42
2	Bibliografie.....	44

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 5: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).....	16
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).....	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).....	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	39

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2013 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	41

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

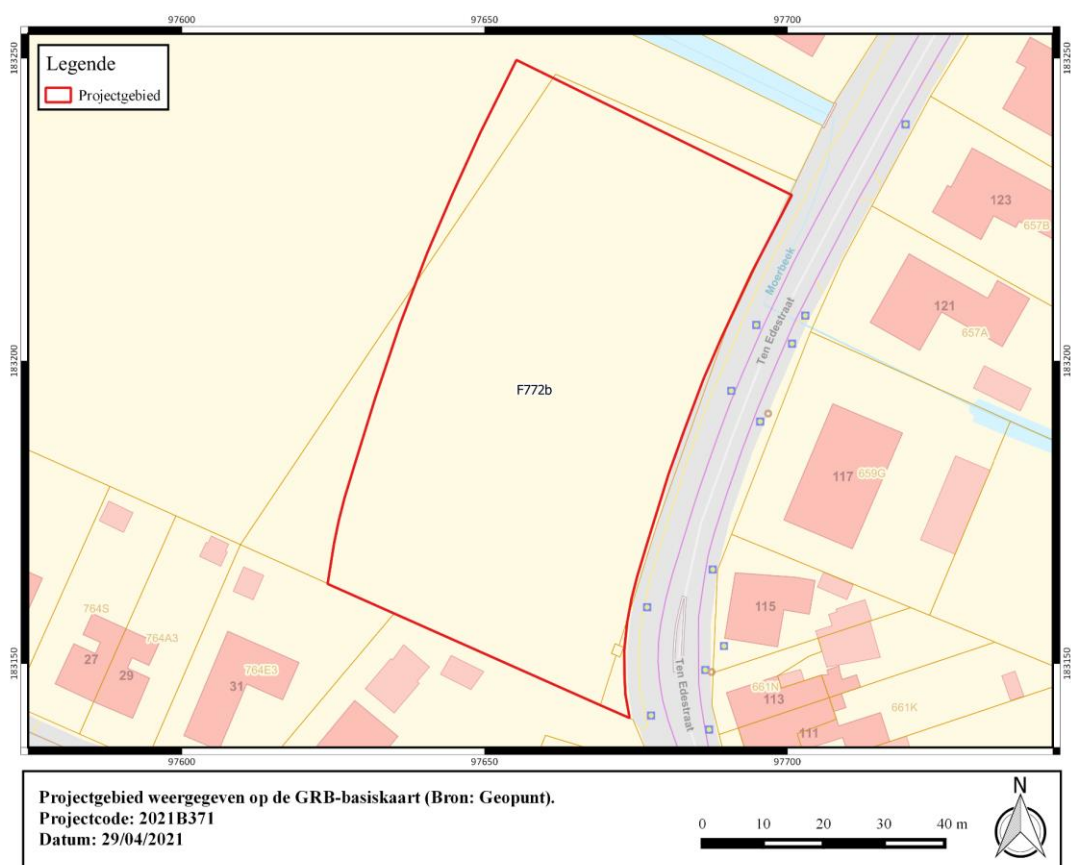
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

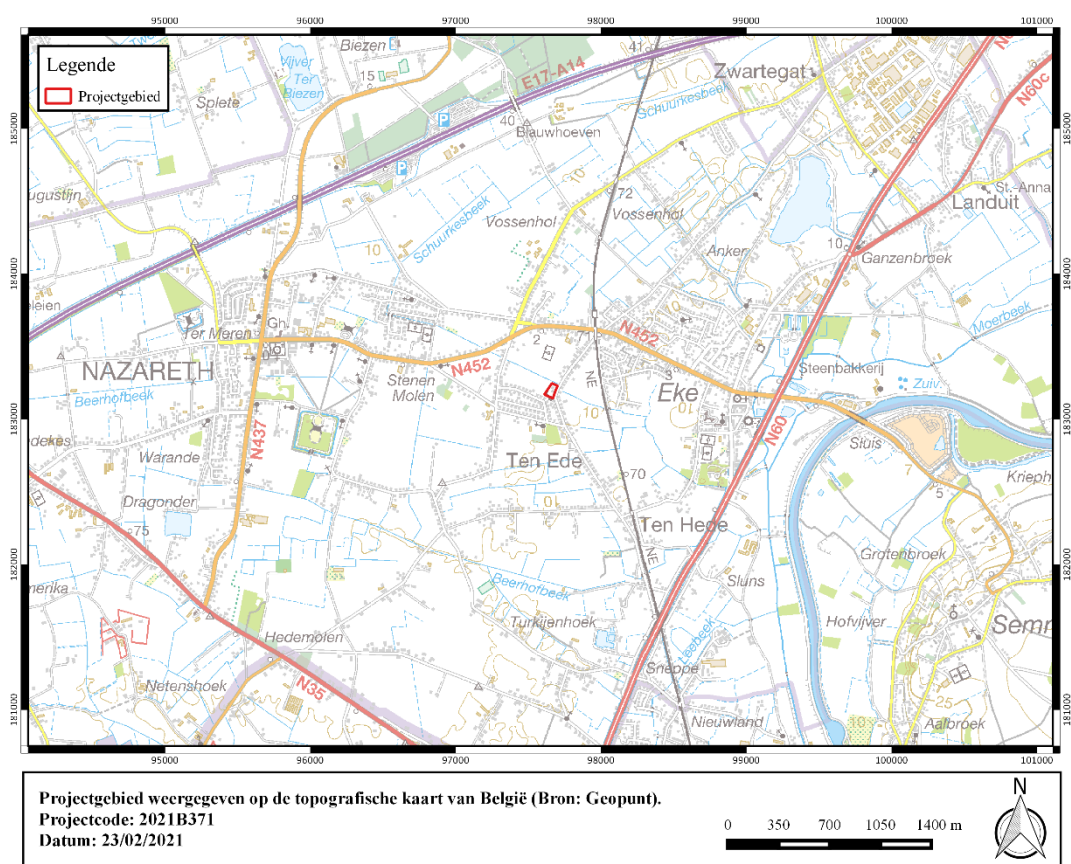
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Nazareth
	Deelgemeente	/
	Postcode	9810
	Adres	Ten Edestraat 9810 Nazareth
	Toponiem	Ten Edestraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 97568 Y _{min} = 183135 X _{max} = 97737 Y _{max} = 183253
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Nazareth, Afdeling 1, Sectie F, nr. 772b Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 4601 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning. In functie van de timing van het project wenst de opdrachtgever eerst de vergunningsaanvraag in te dienen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Nazareth Ten Edestraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

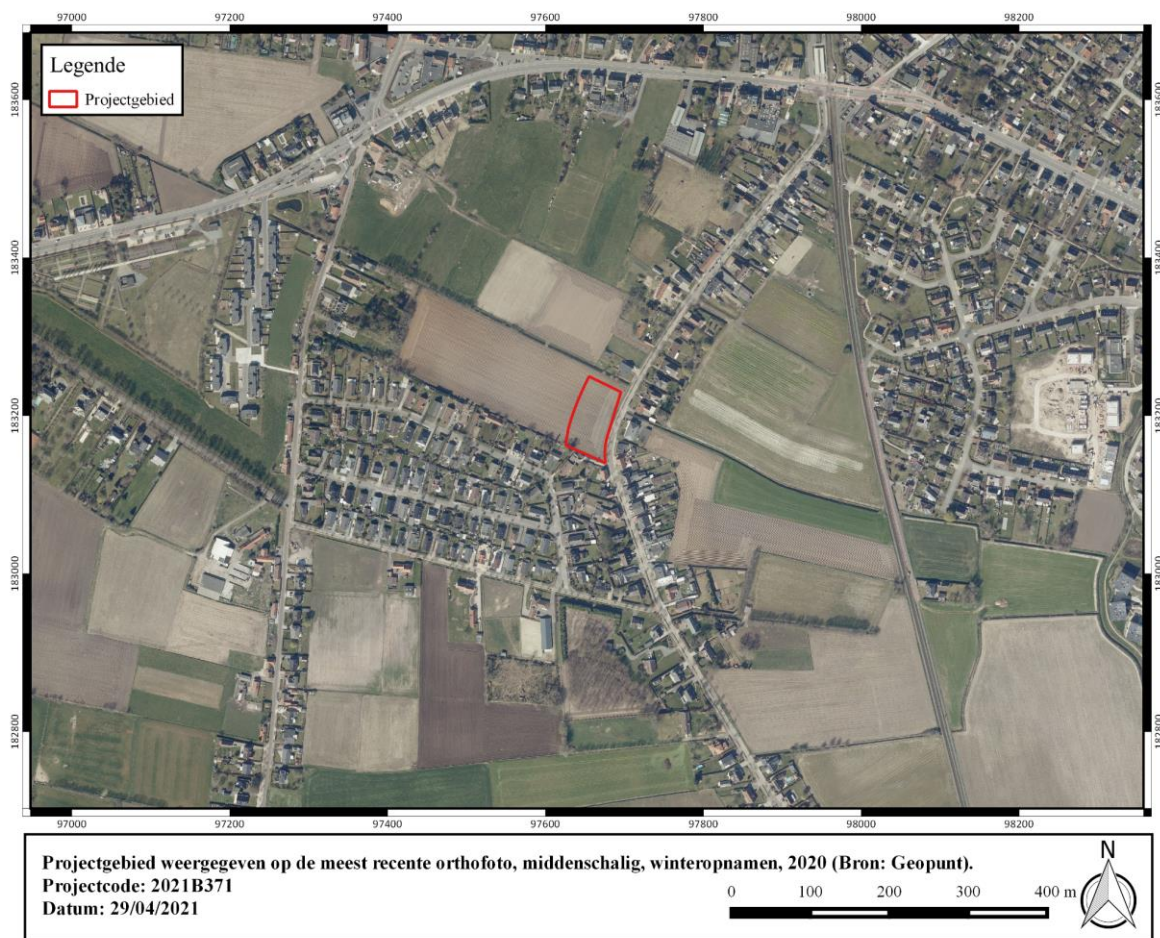

1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Nazareth, in de provincie Oost-Vlaanderen. Nazareth grenst ten noorden aan Deurle en De Pinte, ten oosten aan Zevergem, Eke en Asper en ten zuiden aan Ouwegem, Huise, Kruishoutem. Ten westen grenst het dorp aan Kruishoutem, Petege-aan-de-Leie en Astene.

Het onderzoeksterrein zelf grenst ten oosten aan de Ten Edestraat. De dorpskern van Nazareth situeert zich ca. 2 km ten westen. De dorpskern van deelgemeente Eke situeert zich ca. 1,2 km ten oosten.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

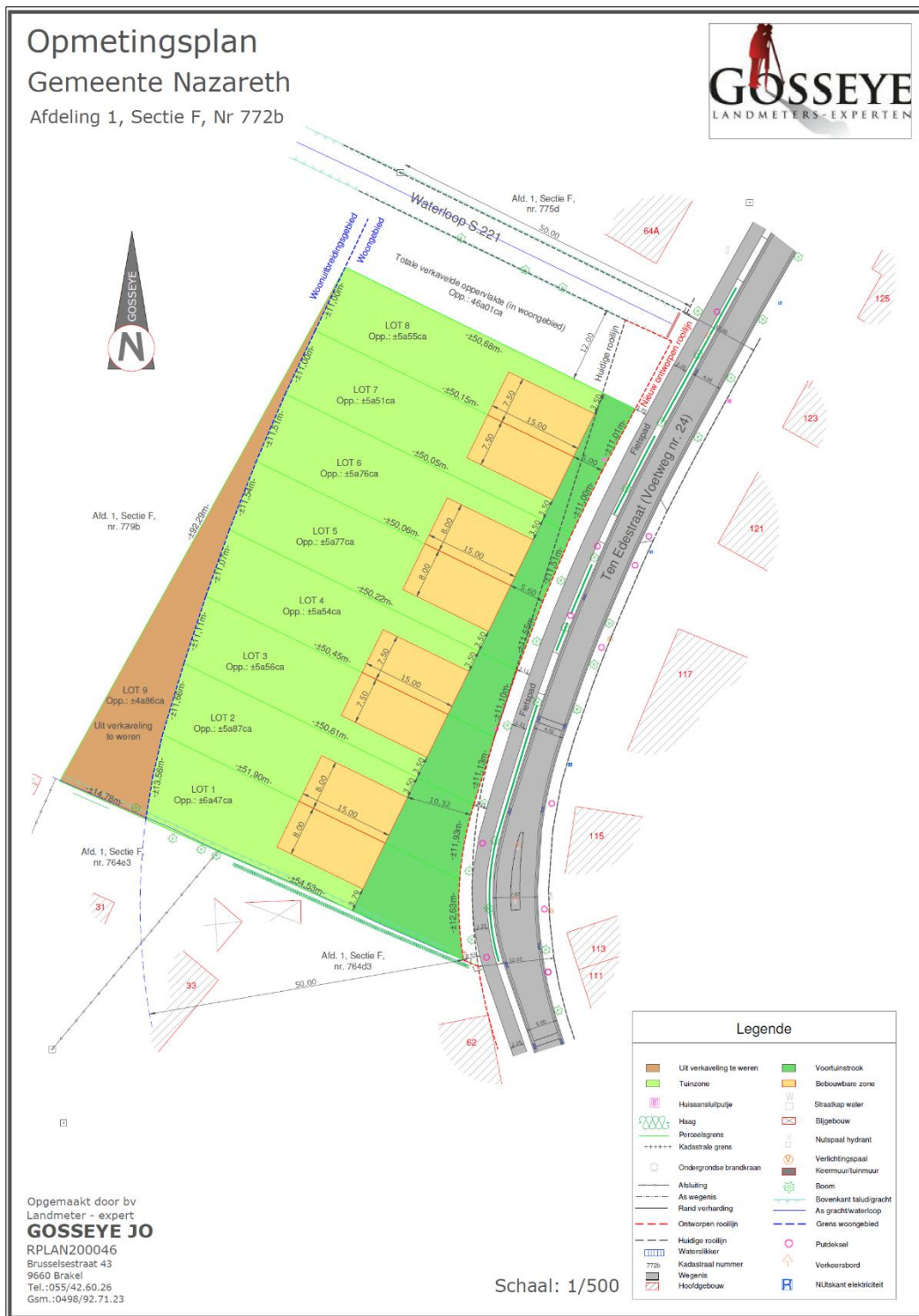
De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 4601 m². Op heden is het terrein in gebruik als akker.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling van 8 loten met bijhorende infrastructuur. Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en de mogelijke toekomstige ingrepen in de individuele loten het potentieel aanwezig archeologisch niveau over het volledige terrein verstoren. Bijgevolg wordt binnen deze archeologienota uitgegaan van een integrale versterking van het terrein.

Figuur 5: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).

1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.2.1 Landschappelijke situering

Het plangebied is gelegen in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei.

De Vlaamse Vallei vormt een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging lager dan 10 m TAW. Deze zandige vlakte helt licht naar het noorden af. De Vlaamse Vallei en haar vertakkingen vormen een complex van deels bedolven pleistocene thalwegen die in opeenvolgende fases tot diep in het substraat ingesneden werden en tussendoor met afzettingen opgevuld werden. De dikte van het pakket kan op sommige plaatsen meer dan 25 meter bedragen. Het huidige oppervlak valt samen met de top van de laatste fluvioperiglaciale Weichseliaanafzettingen. Op het eind van het Weichseliaan en doorheen het Holoceen werd dit oppervlak ingesneden door de rivieren en tot laagterras in reliëf gesteld. Het jong alluvium heeft deze vroeg-holocene dalen gedeeltelijk opgevuld. De holocene alluviale valleien vertonen een sterk meanderend karakter in tegenstelling tot de oudere vlechtende rivierpatronen. Het meanderend verloop van de holocene Schelde en Leie heeft een topografische ligging van gemiddeld 6 m TAW. In de bochten of oeverwalafzettingen treft men een sikkelvormige afwisseling of opeenvolging van zandige rugen en kleiige kommen aan.

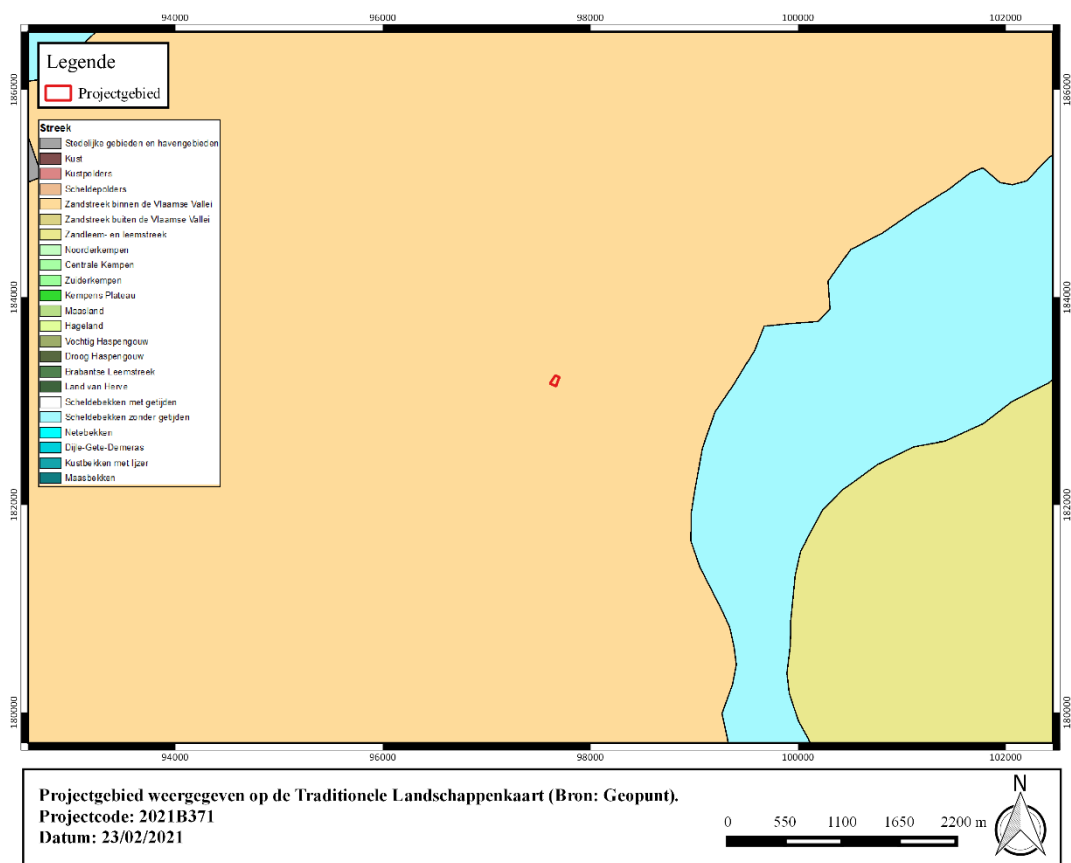
In de Vlaamse Vallei komt op het laagterras een microreliëf voor dat vooral bij de afzetting van de eolische dekzanden en boreale stuifzanden gevormd is, maar ook elementen omvat die van de verwilderde fluvioperiglaciale, pre-holocene dalbodem overgeërfd zijn (zoals bijvoorbeeld donken). De dekzandruggen kwamen tot ontwikkeling in het laat-Pleniglaciaal (76.000-14.640 jaar geleden) in een koude en droge periode, waarbij de wind door de beperkte vegetatie vat kreeg op het zandoppervlak. Alle voornoemde morfologisch eenheden kunnen verschillende meters boven het reliëf uitsteken. De topografische ligging van de Vlaamse Vallei weerspiegelt soms ook de aanwezigheid van bedolven Tertiaire Getuigenheuvels.

Het plangebied zelf is gelegen centraal in de Vlaamse Vallei, op een Weichseliaan terras, in het Leie-Schelde interfluvium. De opvulling van de Vallei ter hoogte van het plangebied bestaat uit een pakket van 20 à 25 meter. De fluvioperiglaciale afzettingen zijn opgebouwd uit materialen die onder koude condities werden aangevoerd, door regen- en smeltwater van sneeuw of bodemijs, en vertonen een uiteenlopende lithologische opbouw en duidelijke laterale facieswisselingen. De top ter hoogte van het plangebied bestaat allicht uit dekzand.

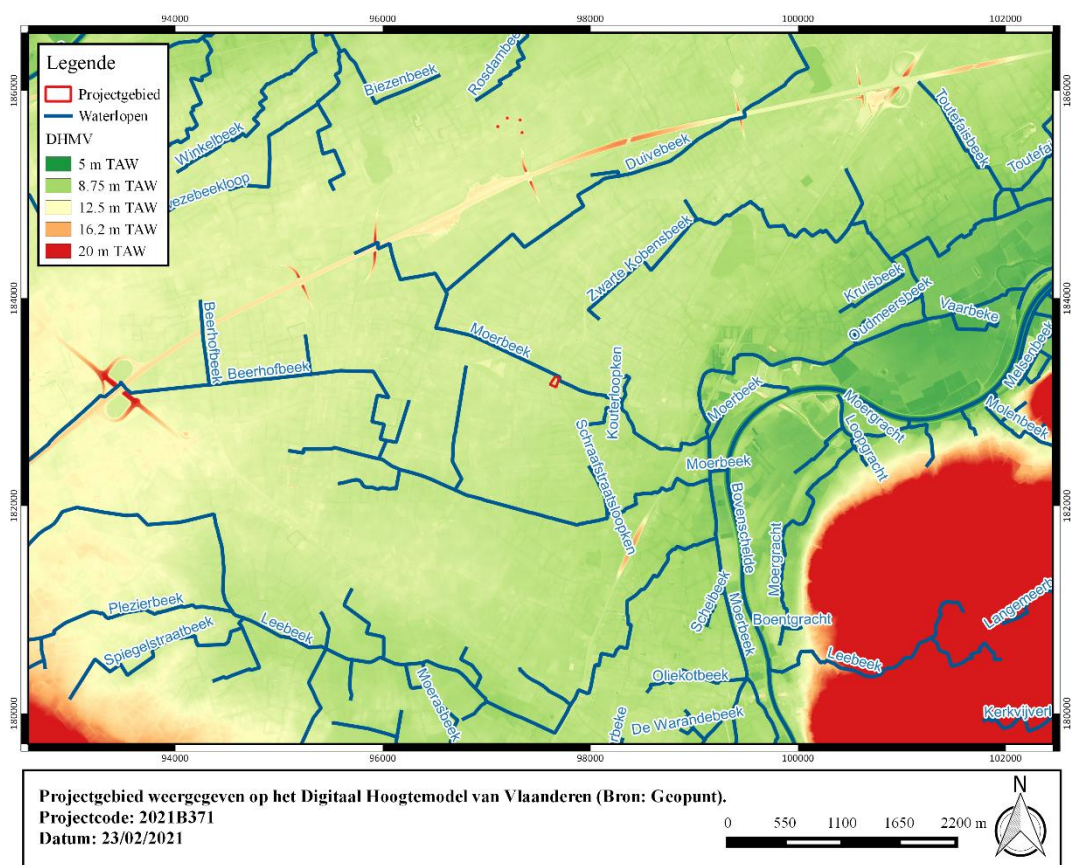
Het plangebied zelf is gelegen op een hoogte van ca. 10.1 – 10.6 m TAW en heeft een relatief vlak verloop. In het westelijk terreindeel is een ovale licht hoger gelegen zone aanwezig waarvan de aard of oorsprong op heden niet concreet te bepalen is. Langs de noordzijde van het onderzoeksgebied loopt een aftakking van de Moerbeek. Deze waterloop heeft vermoedelijk een antropogene oorsprong aangezien de loop niet af te leiden valt uit de Quartairgeologische kaart of bodemkaart.

Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Boven-Scheldebekken, deelbekken Scheldemeersen.

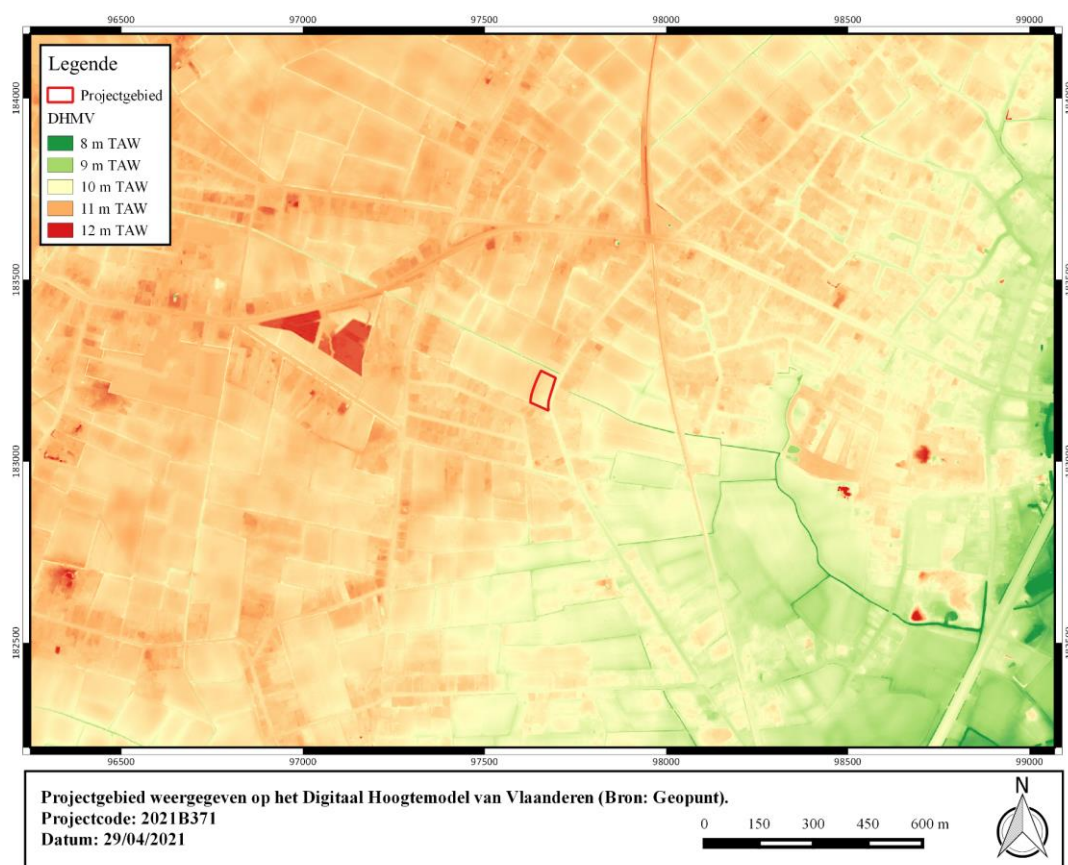

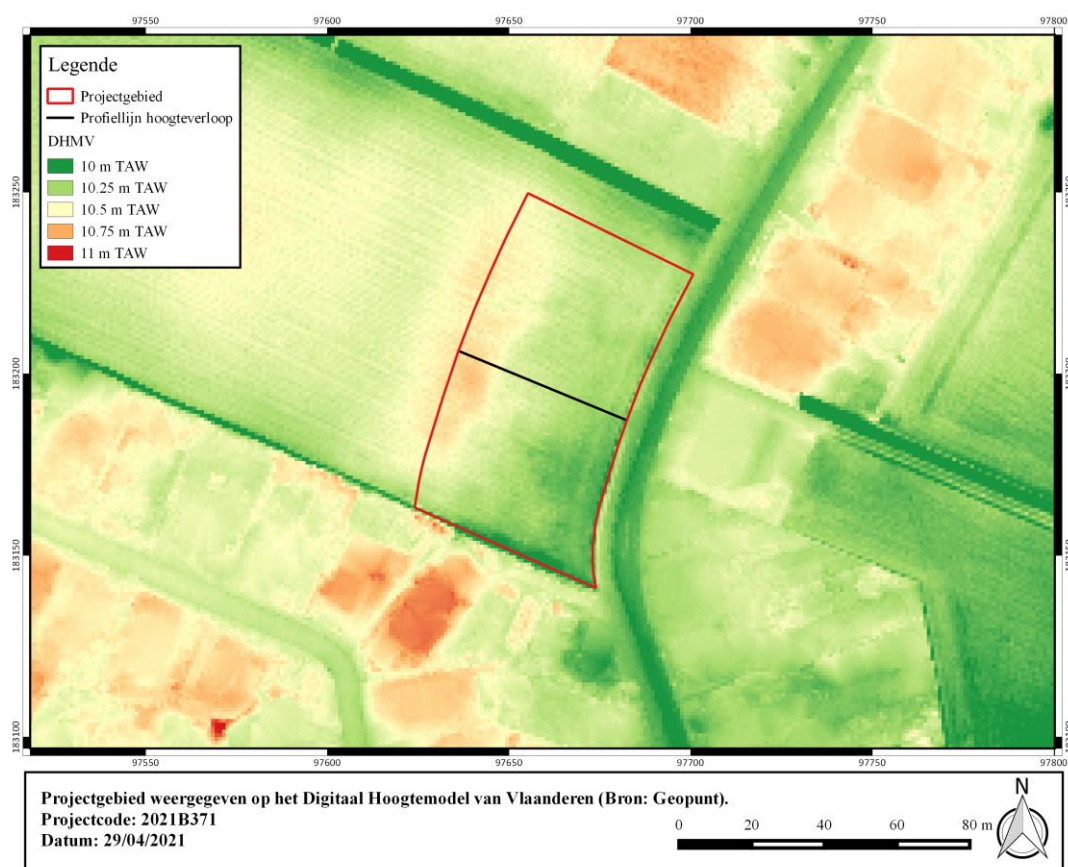
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

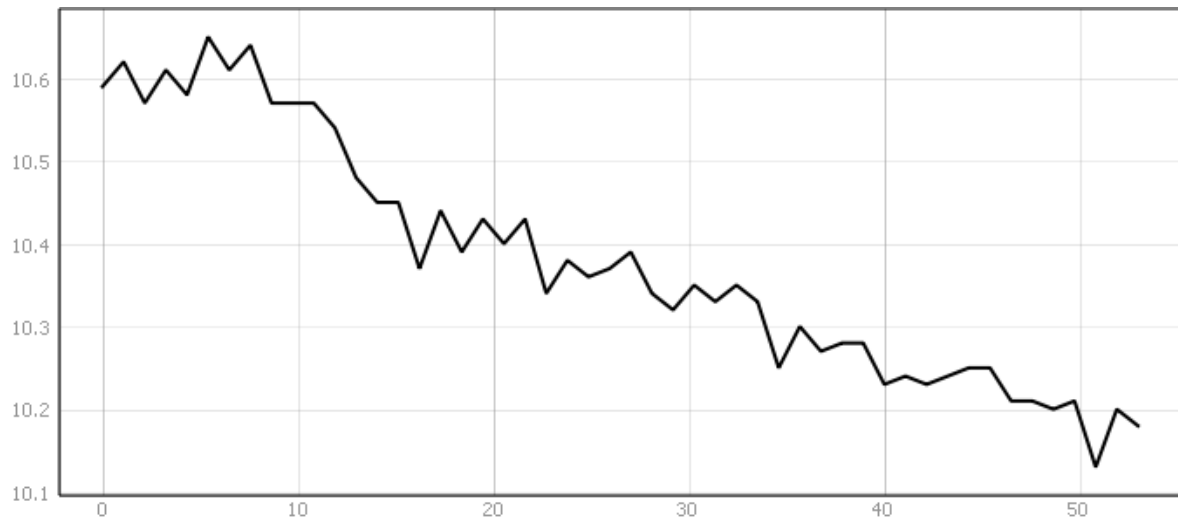

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

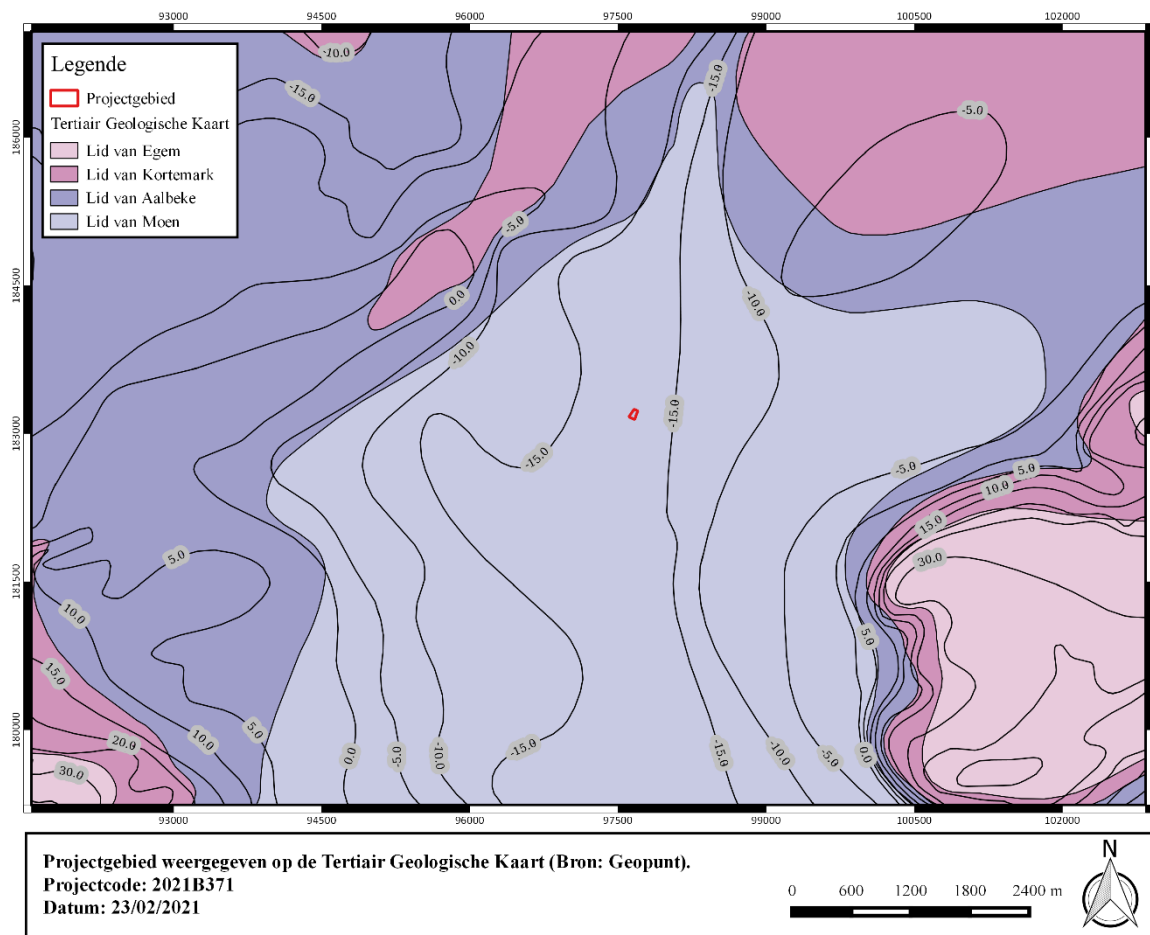

Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Moen (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingssmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingssmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

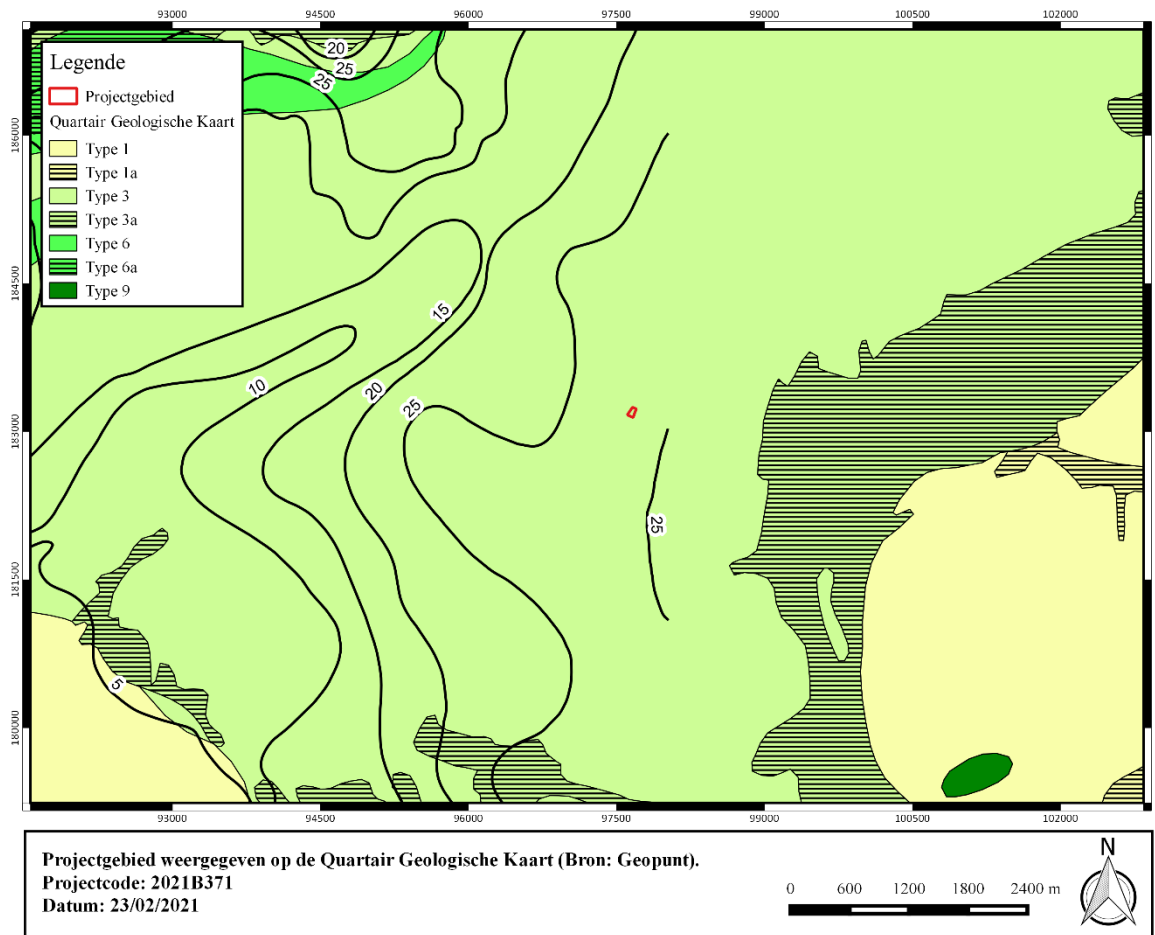

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair Type 3. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

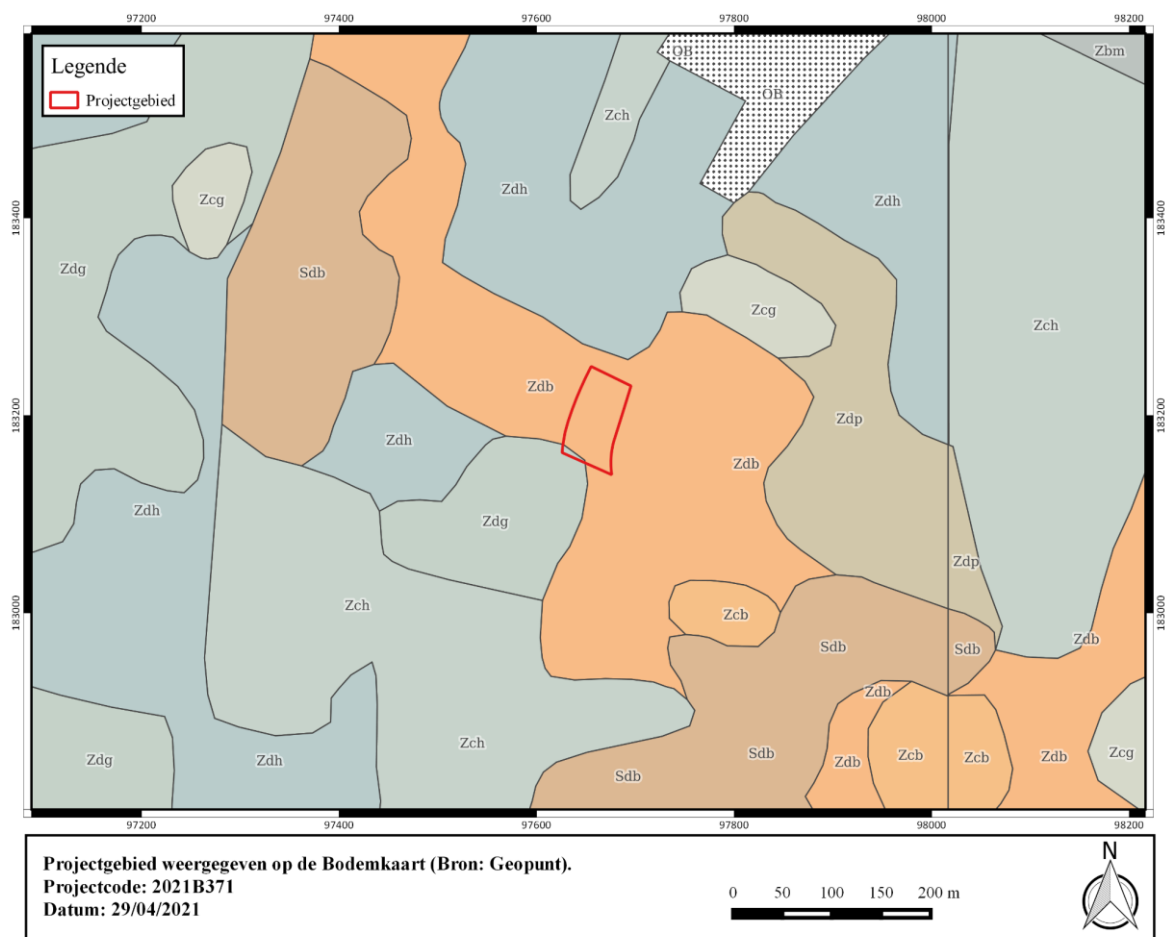
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Bodenvormingsprocessen

De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een matig natte zandbodem weer waarbij een Podzol B bewaard kan zijn. In de omgeving geeft de bodemkaart verschillende nattere depressies weer.

Het bodemtype **Zdb** is een matig natte zandbodem met structuur B horizont. De roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 90 cm.

Het bodemtype **Zdg** is een matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Het is een Podzol waarbij de humeuze bovengrond dun en heterogeen is onder bos (zonder Ap) maar hebben een bouwvoor van 20-40 cm dikte onder landbouwuittasting. De roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm waarbij in de glauconiethoudende varianten de roestverschijnselen minder duidelijk zijn. Hier vormen ze bruinachtige diffuse vlekken op de olijfgroenachtige basiskleur. De Podzol B is duidelijk ontwikkeld met donkergrijze tot zwarte humusaanrijking met daaronder een bruinere aanrijking.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

30031	Controle van werken (1999) Ijzertijd: 5-tal kuiltjes Midden-Romeinse tijd: paalsporen, kuilen, wegtracé, gebouwplattegrond en vermoedelijk ook brandrestengraven Bron: De Clercq, Deschietter & De Mulder, 2000. Noodonderzoek op de Aquafin-collector Eke. Romeinse bewoningssporen langs de N60. Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium, Jaarverslag 1999, p. 149-151.
155692	Opgraving (2001) Vroeg-Romeinse tijd: vierhoekige enclosure, in de gracht handgevormd aardewerk en verbrande botfragmenten. Mogelijk zelfs pre-Romeins. Romeinse tijd: omheinings- of afwateringssysteem: brede parallelle grachten. Parallel met de grachten liep een palissade die eindigt in een 4-postengebouw. Nabij nog paalspoor van zware paal. De palissade werd mogelijk opgenomen in een kleinere vierkante constructie (toren of spieker) en/of een rechthoekig gebouw - mogelijk brandrestengraf met verbrande fragmenten van een kom in reducerend gebakken aardewerk (2de eeuw) Bron: De Clercq W. & Mortier S. 2002, Nazareth - Eke. Archeologische begeleiding bij de bouw van de Aquafin collector Eke, fase 2001. Romeinse nederzettingssporen en een graf nabij de Biestebeek, in: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 2001, pp. 167-169
165222	Mechanische prospectie (2012) Nieuwe tijd: gedempte grachten Bron: Hoorne J., Van Nuffel J., De Logi A. 2013: Nazareth Drapstraat. Archeologisch vooronderzoek- december 2012, De Logi & Hoorne rapport 4, Landegem.
217948	Mechanische prospectie (2017) Middeleeuwen: aardewerk 20e eeuw: greppels – twee segmenten van een loopgracht, mogelijk aangelegd in 1940. Deze staan in verband met een bunker die ten zuiden van het plangebied gelegen is Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/5552
218221	Mechanische prospectie (2017) Ijzertijd: paalkuilen, kuilen, greppels en grachten. Kan ook Romeins zijn.

	Romeinse tijd: De kuil heeft een ovale vorm en grijsbruine vulling met een aantal grijsgele vlekken en veel houtskoolvlekken. In één van de houtskoolvlekken werd een stukje gecremeerd bot aangetroffen. Het fragment is te klein om te identificeren. Het spoor werd als Romeins brandrestengraf geïnterpreteerd, omwille van de vormelijke kenmerken en de aanwezigheid van gelijkaardige archeologische indicaties uit de onmiddellijke omgeving van het projectgebied. 20e eeuw: 2 bomkraters (vermoedelijk WO I) Bron: Vermeulen, B., Philipsen, F. Van de Vijver, M. 2017: De Lichterveldestraat 1 Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek. RAAP België - Rapport 050, Nazareth.
501855	Controle van werken (2000); NK: 150 meter Merovingische periode: bronzen speld (agrafe) om lijkwaden dicht te houden 18e eeuw: aardewerk – brandlaag Onbepaald: waterput Bron: Roels E. 2001, Archeologische opvolging van rioleringswerken in Ronse (O.-VI.), in: Archaeologia Mediaevalis, jg. 24, pp. 112-113
501865	Opgraving (1972) Vroeg-Romeinse tijd: 4-tal gebouwen – grachten – aardewerk - ijzerslakken, ijzererts en fragmenten – potovens Bron: Rogge M., 1972. Eke: gallo-romeinse nederzetting. In: Archeologie, 1972, 2, p. 84.
503436	Opgraving Bronstijd: kuilen met houtskool, verbrand bot en aardewerkscherven (prehistorisch en mogelijk late IJzertijd) - kleine kuilen en/of paalkuilen met aardewerkin prehistorische techniek (o.a. fragment van voorraadpotten)

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

158398	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: Slag bij Gavere 1453. Type oorlog: internationaal. Strijdende partijen: Het Gentse leger (ca. 30000 manschappen) en het Bourgondische leger (o.l.v. Filips de Goede, ca. 25000 manschappen). Gent leed de nederlaag en verloor heel wat manschappen. De verliezen in het Bourgondische kamp waren miniem.
501874	Indicator cartografie

	18 ^e eeuw: site met walgracht
501878	Indicator cartografie Nieuwe tijd: site met walgracht
501883	Indicator cartografie Nieuwe tijd: site met walgracht
501886	Indicator cartografie Nieuwe tijd: site met walgracht
501891	Indicator cartografie Nieuwe tijd: site met walgracht
501905	Indicator cartografie Nieuwe tijd: site met walgracht
501978	Indicator cartografie 19e eeuw: landhuis
501979	Indicator cartografie Nieuwe tijd: woonhuis
503430	Indicator cartografie Middeleeuwen: kasteel
503915	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: motte – site met walgracht Middeleeuwen: kerken
503932	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht

Veldprospecties

155096	Veldprospectie (1980); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Bron: Bouters L. 1985, Eke. Archaeologisch Inventaris Vlaanderen, Band IV.
--------	--

155097	Veldprospectie (1981); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: aardewerk. Late middeleeuwen: aardewerk. Bron: Bauters L. 1985, Eke. Archaeologisch Inventaris Vlaanderen, Band IV.
155100	Veldprospectie (1981); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: aardewerk. Late middeleeuwen: aardewerk. Onbepaald: aardewerk. Bron: Bauters L. 1985, Eke. Archaeologisch Inventaris Vlaanderen, Band IV.
155104	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155105	Veldprospectie (1981); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Bron: Bauters L. 1985, Eke. Archaeologisch Inventaris Vlaanderen, Band IV.
155108	Veldprospectie (1981); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Bron: Bauters L. 1985, Eke. Archaeologisch Inventaris Vlaanderen, Band IV.
155110	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155114	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155119	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155127	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155142	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155143	Veldprospectie (1981)

	Steentijd: lithisch materiaal
155144	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155145	Veldprospectie (1981); NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk. Onbepaald: aardewerk. Bron: Bauters L. 1985, Eke. Archaeologisch Inventaris Vlaanderen, Band IV
155149	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155151	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155152	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155154	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155157	Veldprospectie (1981); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: aardewerk. Late middeleeuwen: aardewerk. Onbepaald: aardewerk.
155158	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155161	Veldprospectie (1982); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal. Bron: Bauters L. 1985, Eke. Archaeologisch Inventaris Vlaanderen, Band IV.
155164	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk Middeleeuwen: aardewerk

	Late middeleeuwen: aardewerk
155165	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal Volle middeleeuwen: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk
155166	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155170	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155171	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155173	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155176	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155178	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155180	Veldprospectie (1981) Volle middeleeuwen: aardewerk
155181	Veldprospectie (1982); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
155186	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155188	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155190	Veldprospectie (1981) mesolithicum: lithisch materiaal

155191	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
155193	Veldprospectie (1981) mesolithicum: lithisch materiaal
155194	Veldprospectie (1984) Steentijd: lithisch materiaal
155195	Veldprospectie (1984) Steentijd: lithisch materiaal
155196	Veldprospectie (1984) Steentijd: lithisch materiaal
501856	Veldprospectie (1982) neolithicum: lithisch materiaal
501857	Veldprospectie (1982) neolithicum: lithisch materiaal
501858	Veldprospectie (1984) Steentijd: lithisch materiaal
501868	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
501871	Veldprospectie (1981) Steentijd: lithisch materiaal
501872	Veldprospectie (1983) Steentijd: lithisch materiaal
501873	Veldprospectie (1983) Steentijd: lithisch materiaal
503437	Veldprospectie (1981) Romeinse tijd: aardewerk
503438	Veldprospectie (1981)

	Steentijd: lithisch materiaal
503439	Veldprospectie (1983) Midden-Romeinse tijd: terra sigillata, vermoedelijk afkomstig van Centraal-Gallië (mogelijk intrusief)
503440	Veldprospectie (1983) Romeinse tijd: mortariumscherf: sterk gerold, dus indruk van elders afkomstig te zijn midden Romeinse tijd
503443	Veldprospectie (1983) Romeinse tijd: fragment van een dolium (gerold: niet in situ!)
503444	Veldprospectie (1983) Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk Volle middeleeuwen: aardewerk – mogelijke sporen van bewoning
503914	Veldprospectie (1981); NK: 150 m Late middeleeuwen: oud kasteel van de Heren van Eecke, opgericht binnen een natuurlijke meander van de Schelde. Vermoedelijk stond het oudste kasteel op een opgehoogde grond. Door de eeuwen heen werd het grachtensysteem gewijzigd. Bron: Bauters L., 1985, Archeologisch inventaris Vlaanderen, Band IV, Eke, Gent.
503935	Veldprospectie (1981) Late middeleeuwen: site met walgracht
503939	Veldprospectie (1983) mesolithicum: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk
503944	Veldprospectie (1981) Nieuwe tijd: site met walgracht
508085	Veldprospectie (1983) Steentijd: lithisch materiaal Ijzertijd: aardewerk Romeinse tijd: aardewerk

	Volle middeleeuwen: aardewerk – mogelijke sporen van bewoning Opgraving (1999) Middeleeuwen: Grachten en poortgebouw type A1O:vijshoek - verbindingsgracht met E121 - verspreid over het terrein een aantal kuilen (oa ifv gewasteelt, zandwinning)
--	--

Toevalsvondst

155187	Toevalsvondsten Mesolithicum: microkling
501866	Toevalsvondst Neolithicum: bijna ongeschonden silex-bijl 501867 Onbepaald;
503442	Toevalsvondst Romeinse tijd: aardewerk
503445	Toevalsvondst Neolithicum: gepolijste silexbijl, behorend tot het Westeuropese type

Luchtfotografie

501870	Luchtfotografie Bronstijd: 2 circulaire structuren
--------	--

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De gekende archeologische waarden wijzen op een quasi continue menselijke aanwezigheid sinds de steentijden in de omgeving van Nazareth.

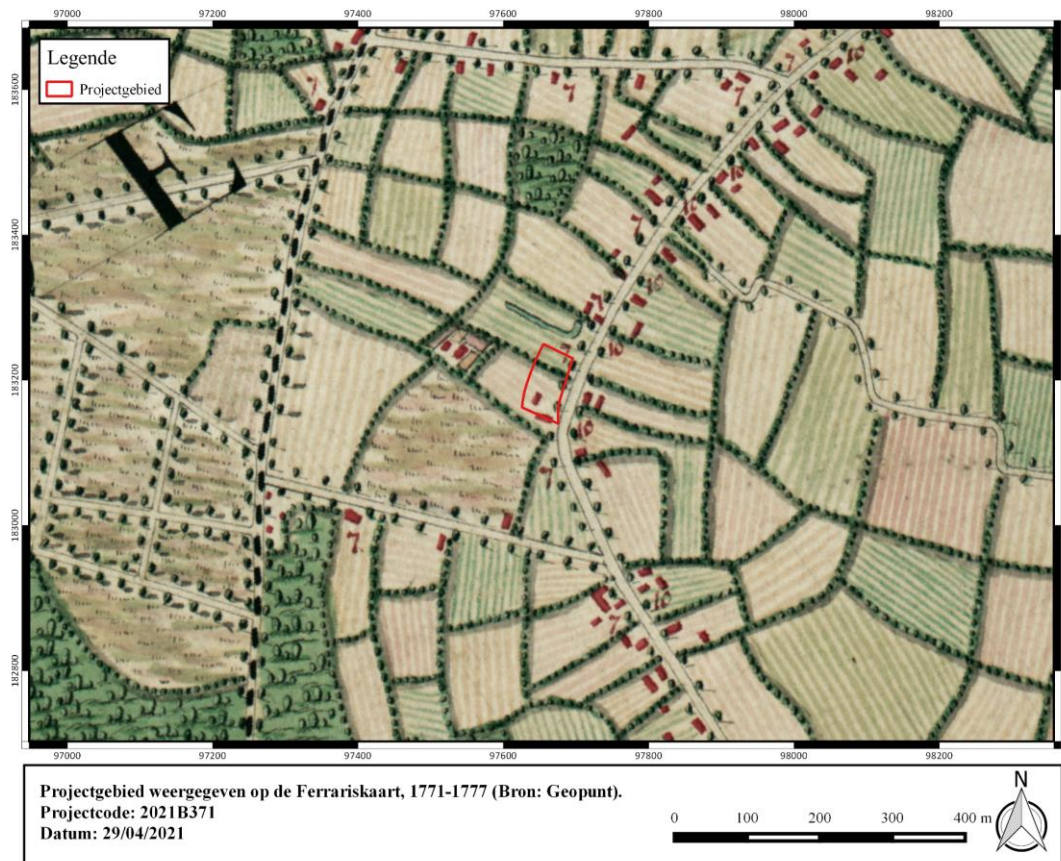
De eerste vermelding van het dorp is in 1259. Nazareth ressorteerde onder zowel de kasselrij Oudburg als onder de kasselrij Oudenaarde. Het deel van de latere gemeente De Pinte was eigendom van de Sint-Pieters-Abdij. Het planmatig aangelegde dorp is vermoedelijk opgericht in de 13^e eeuw, met een bewoningsconcentratie rondom een vierkant dorpsplein en met een omwalde kerk met kerkhof. In de wijdere omgeving waren zijn op basis van historisch-cartografische indicatoren een ruim aantal sites met walgracht gekend.

De eerste vermelding van Eke is in de annalen van de Sint-Pietersabdij in 737. Etymologisch zou de naam verwijzen naar 'woonplaats in de omgeving van Eikebos'. De heerlijkheid Eke was in drie belangrijke delen verdeeld. Het hoofdleen omvatte het kasteel van Eke en ressorteerde onder de kasselrij van de Oudburg. De twee andere lenen, het leenhof van Dendermonde en de heerlijkheid van Aishove beschikten voornamelijk over meersgebieden.

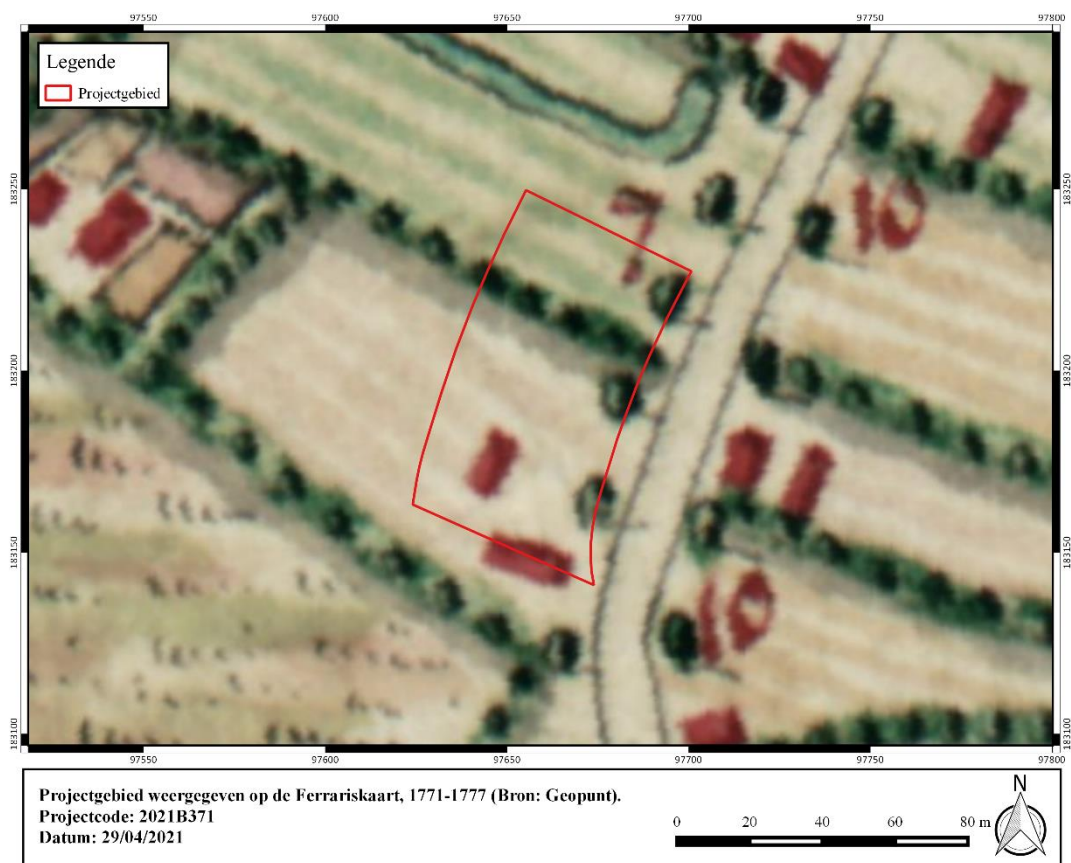
De regio had gedurende de 16e eeuw te lijden onder talrijke oorlogsvernielingen als gevolg van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). Ook bij de Franse invallen in de 17e eeuw werd het dorp niet gespaard.

1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

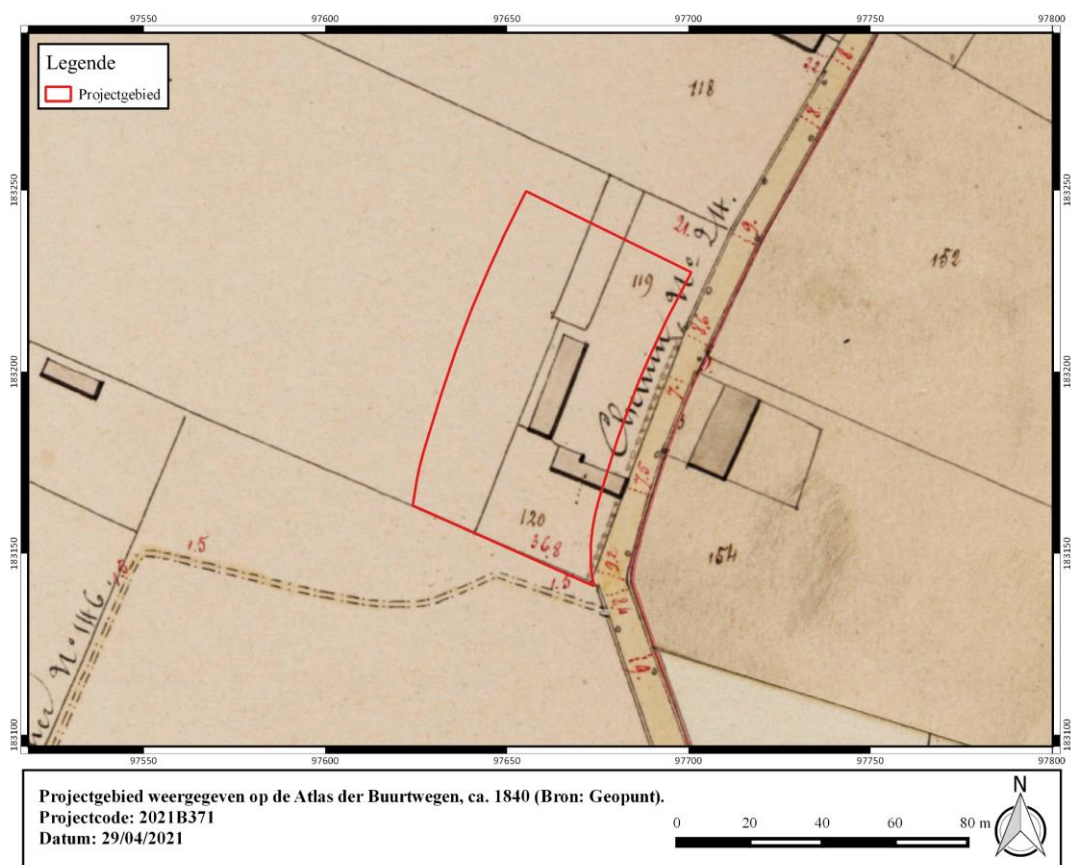
Op de Ferrariskaart is binnen de projectgrenzen een samenstel van twee gebouwen waar te nemen in L-vormige configuratie. Ten noorden van het plangebied is een rechtlijnig waterlichaam waar te nemen die mogelijk een restant van een walgrachtsite is. De Moerbeek is niet op de kaart weergegeven. Het verloop van de huidige Ten Edestraat is wél reeds duidelijk waarneembaar. De omgeving van het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit akkers. Ook op de 19e-eeuwse kaarten is voornoemd gebouwenbestand nog waar te nemen.

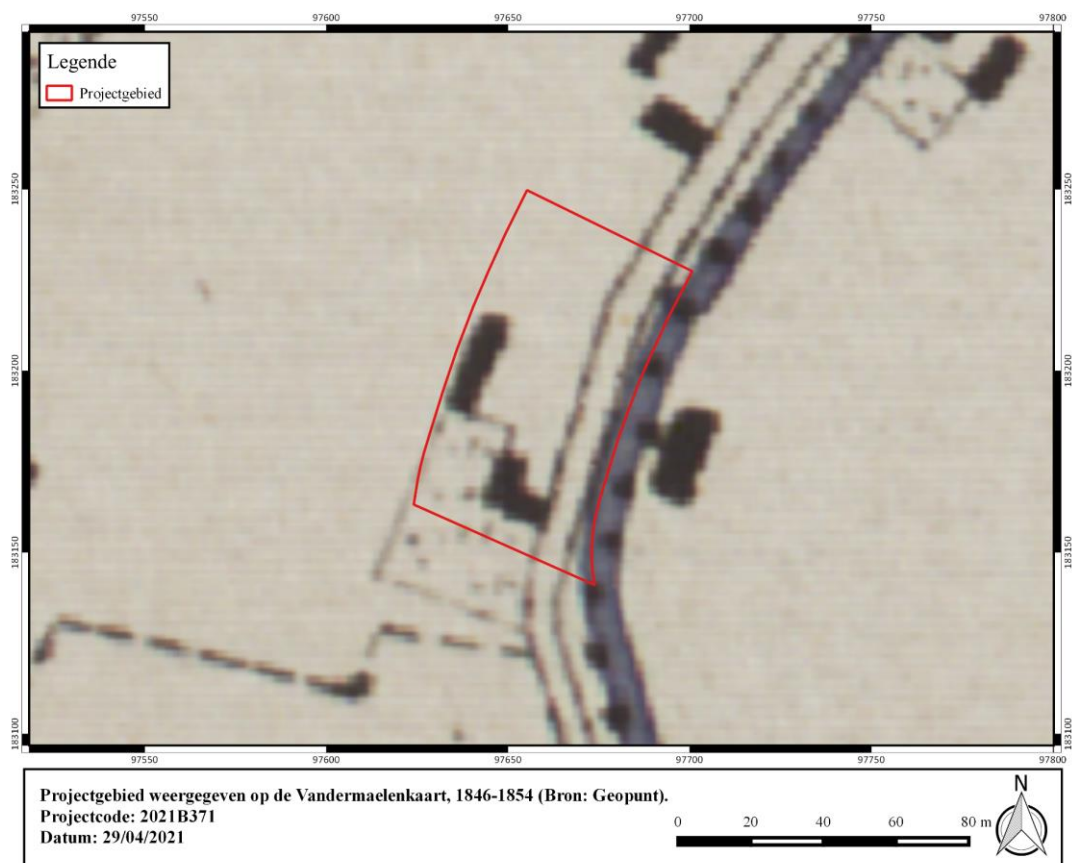
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

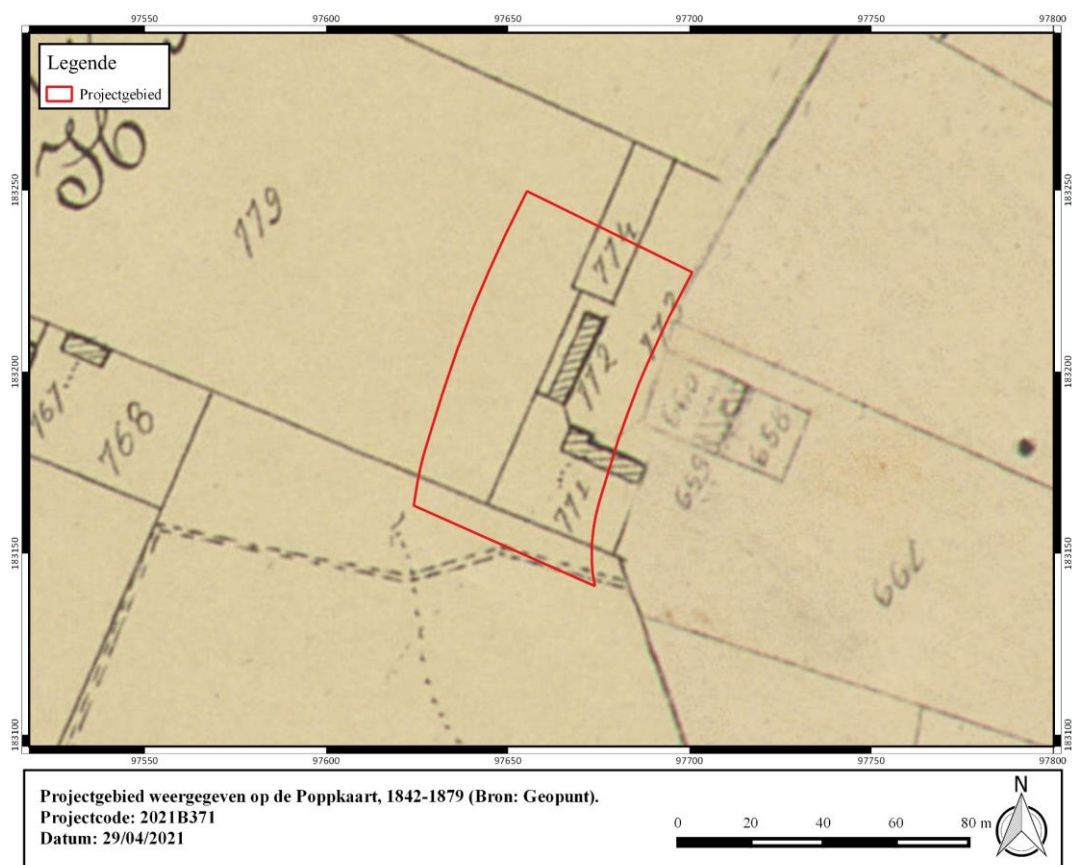
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

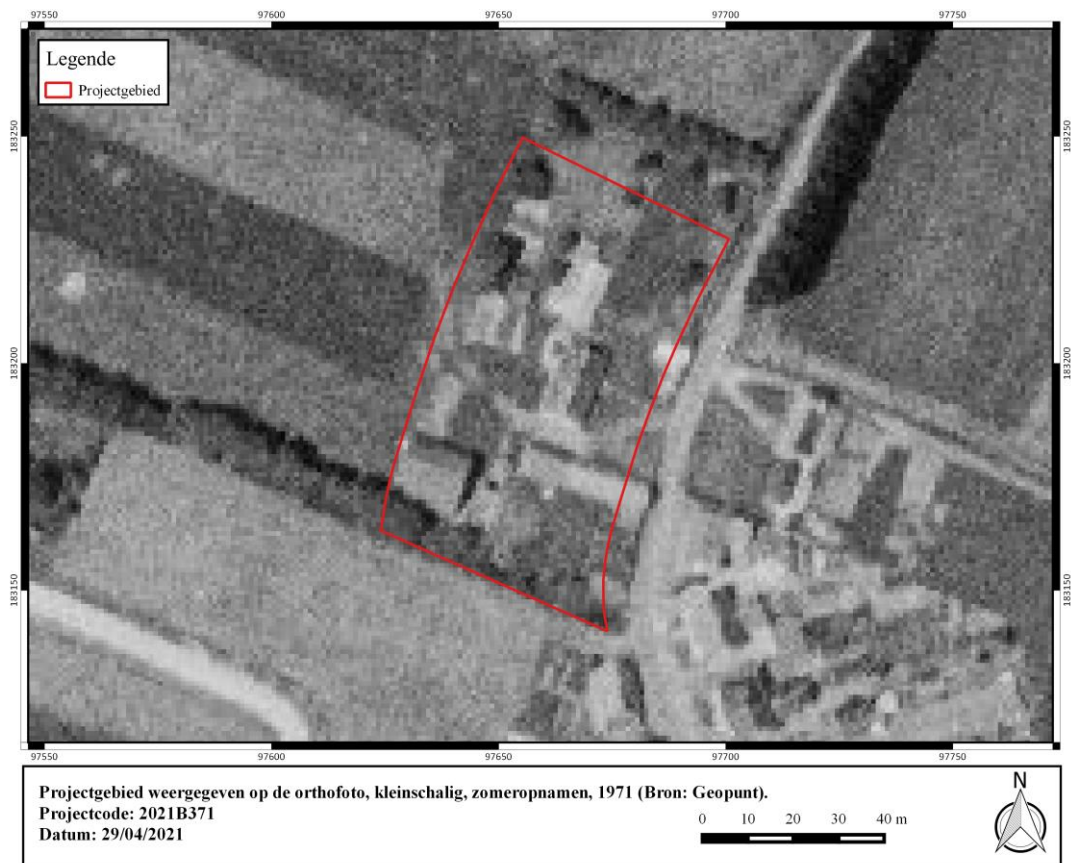

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

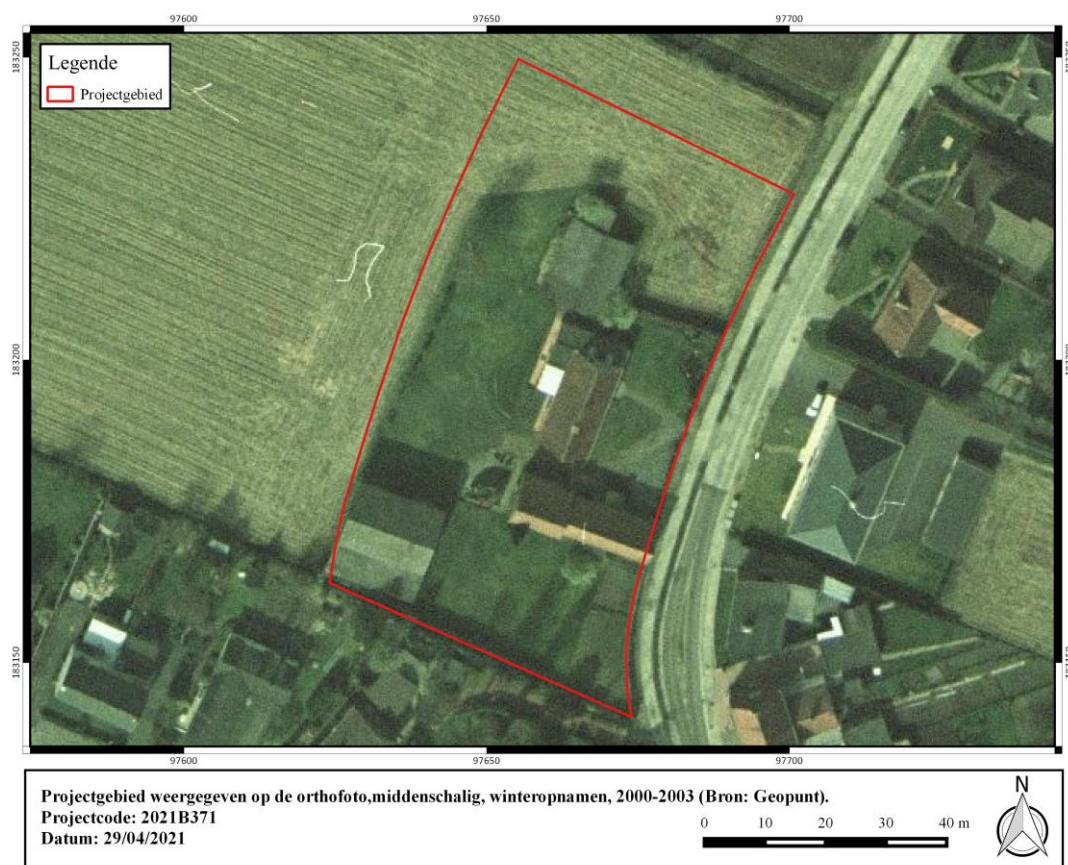
De orthofotosequentie geeft een duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de oudste luchtopnames is de historische hoeve nog duidelijk waar te nemen. Deze is uitgebreid met een aantal bijgebouwen in vergelijking met het historisch kaartmateriaal. Tussen 2011 en 2013 werd het volledige gebouwenbestand gesloopt en werd het terrein ingericht als akker.

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

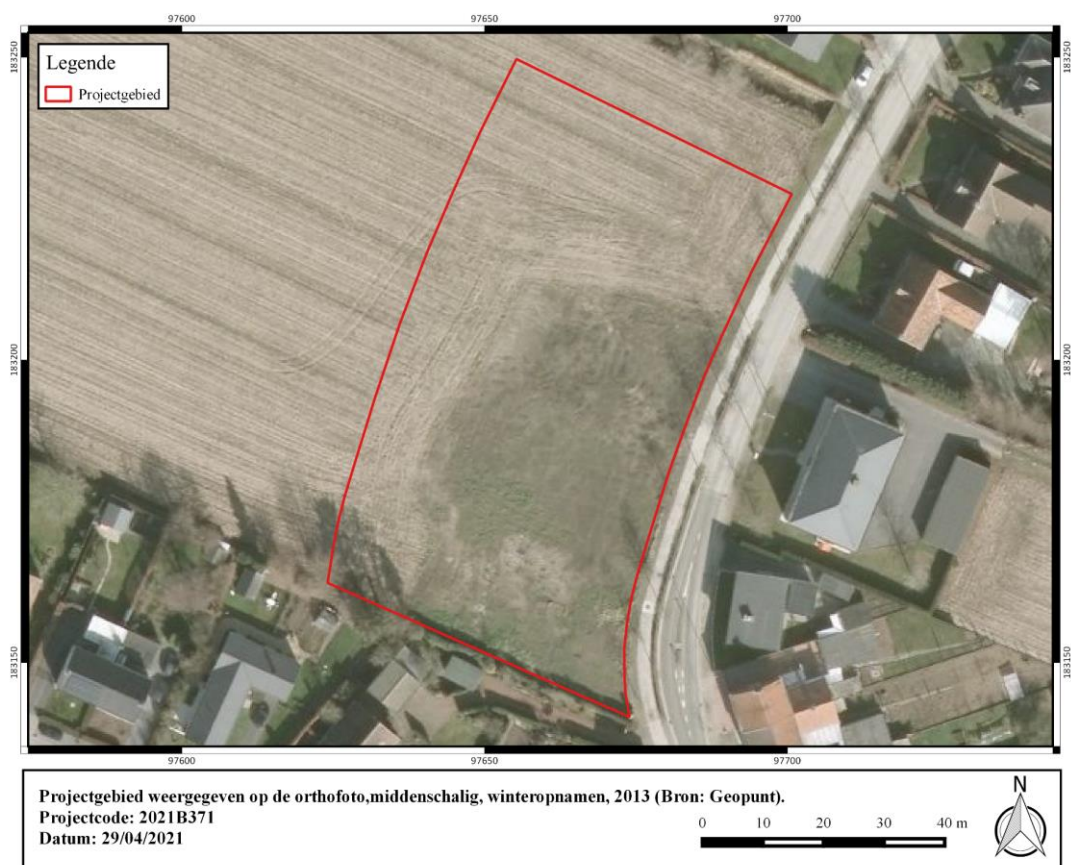
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2013 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Ten Edestraat te Nazareth. Het projectgebied is ca. 4601 m² groot en is integraal in gebruik als akkerland. De verkaveling bestaat uit 8 loten.

Landschappelijk gezien is Nazareth gelegen in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei. Het onderzoeksgebied bevindt zich op het terras langs de Holocene vallei van de Schelde. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een matig natte zandbodem weer waarbij een Podzol B bewaard kan zijn. In de omgeving geeft de bodemkaart verschillende nattere depressies weer. Langs de noordzijde van het onderzoeksgebied loopt een aftakking van de Moerbeek. Deze waterloop heeft vermoedelijk een antropogene oorsprong aangezien de loop niet af te leiden valt uit de Quartairgeologische kaart of bodemkaart. Hoewel strikt genomen niet gelegen binnen een gradiëntsituatie moet het onderzoeksgebied, in nabijheid van enkele nattere depressies wel enigszins een aantrekkingskracht hebben gehad op rondtrekkende groepen jager-verzamelaars.

De cartografische bronnen geven een open en landelijke omgeving weer. Op de kaart van Ferraris is het verloop van de Ten Edestraat reeds te herkennen. Tegen de straatzijde bevindt zich een hoeve die uit twee gebouwen bestaat. Deze situatie is eveneens weergegeven op 19^e-eeuws kaartmateriaal. Binnen de orthofotosequentie is de hoeve nog steeds te zien tot aan de luchtopname van 2008-2011. Hierbij zijn meerdere bijgebouwen opgetrokken. Op het daaropvolgende luchtbeeld is te zien hoe de volledige infrastructuur werd gesloopt en het terrein als akkerland werd ingericht. De impact van deze werkzaamheden op het bodemarchief is ongekend.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn een groot aantal indicatoren en enkele archeologische sites gekend. Vooreerst dient gewezen te worden op een zeer groot aantal veldprospecties langs de rand van de Holocene Scheldevallei waarbij menig lithische artefacten zijn gerecupereerd. Hierbij werden ook fragmenten van typisch neolithische vuistbijlen gerecupereerd. Ook verder richting het onderzoeksgebied werden artefacten ingezameld, hetgeen de aanwezigheid van mensen tijdens de steentijden bevestigt. Zo werden eveneens aan de overzijde van de Ten Edestraat lithische artefacten gerecupereerd. Bij opgravingen in de omgeving werden hoofdzakelijk bewoningssporen uit de Romeinse periode onderzocht. Bij enkele onderzoeken en werfcontroles zijn ook indicaties voor aanwezigheid tijdens de metaaltijden en vroege middeleeuwen geregistreerd. De gekende archeologische waarden wijzen aldus op een quasi continue menselijke aanwezigheid sinds de steentijden.

Concreet dient er ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Echter dient rekening gehouden te worden met het feit dat er zich tot recent meerdere gebouwen bevonden die werden gesloopt. De impact hiervan op het bodemarchief is vooralsnog ongekend. Mogelijk is het bodemarchief dermate versnipperd dat verder onderzoek niet langer kan leiden tot kenniswinst. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Mocht hieruit blijken dat lokaal bodemhorizonten bewaard zijn die kunnen wijzen op gunstigere bewaringsomstandigheden met betrekking tot artefactensites dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname kan dit onderzoek aangevuld worden met waarderende

archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.